

1912

საქართველო

საბჭოთაო

შრომელი

• მუხრანის საზოგადოებრივი •

О-И
ШЛИНГ

საქართველო

№ 17

მედიკალი

წელიწადი 88-VIII.

№ 17

სექტემბერი, 1912 წ.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I — სურ. 1

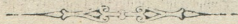
II — მერცხალი, — ღექსი ი. კუდაშვილისა 3

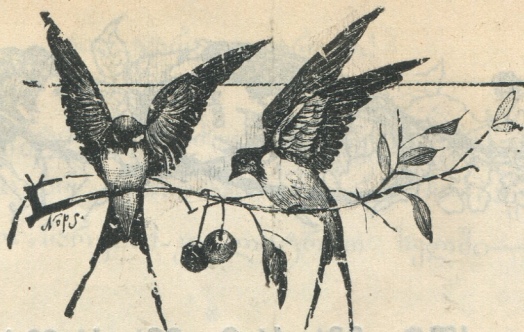
III — უი, ჯარავ, ჯარაო! — (დასასრული) ი. კუდაშვილისა. 4

IV — ცერო, — ხაღხური ზღაპარი ღექსად, (დასასრული) აფ.
შანშიაშვილისა 10

V — სირაქლემას ნაამბობი, — (თარგმ.) იტა ნაკაშიძისა. . . 13

VI — გასართობი; უტყუარი ნიშანი, რებუსი და აღსნა . 23

მ ე რ ც ხ ა ლ ი.

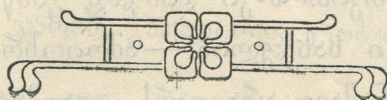
ნა-ჭიკჭიკს მეძახოდით,
ინდოეთით გადმოსულსა,
გაზაფხულის მახარობელს,
განთიადის მოციქულსა.

ვარდობის დროს თქვენთან ვიყავ,
შემოდგომას გაგეცლებით,
ამისათვის არ გამიწერეთ,
მეგობრებო, გენაცვლებით!

ვიცი, წახვალთ თქვენც სკოლაში,
იცქრიანლებთ, იცუნცულებთ,
გაკვეთილებს გაიკვეთათ,
იშრომებთ და იერთგულებთ.

გაზაფხული კიდევ მოვა,
მოფურინდები, კიდევ განახვთ;
ოჰ, რა ტკბილად გიგალობებთ,
თუ მეც ბუდეს შემინახვთ!

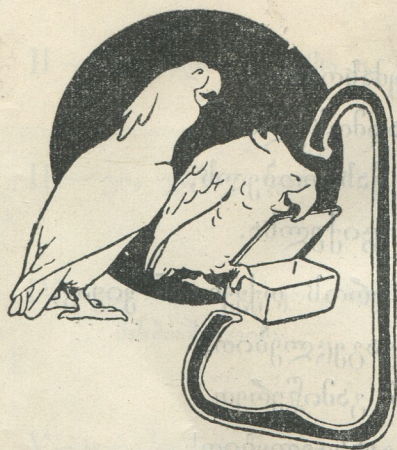
ი. ევლოშვილი.

უი, ჯარავ, ჯარაო!

(დასასრული).

ს თქვენი დანაშაული. — ახლა
სასჯელი მოისმინეთ: შენ, ზანა
თედო, რადგანაც ცალი ფესი
მეტის-მეტად სარბი გქონია,
ამიტომ დღეს საღამომდე, ე-
ვარჯენით სეღში, უნდა გარს
უვლიდე ბატ-ინდოურ-ქათამ-

ჭუკ-წიწილას და არამც და არამც ერთი მათგანიც არ გაატა-
ნო ქორს, მერას, ევაეს და სხვა-და-სხვა მტერს ჩემის სამ-
წესოისას. ხოლო შენ, ჩარგია, დღეს დილიდან საღამომდე,
რაც-კი ცივი წყალი დაგვჭირდება, ლიტრას უნდა წამოავლო
ხელი და ეოველი უარის უთქმელად გაექანო წყაროსაკენ! რაც
შემესება მე, კარგა სანია ჯარა აღარ ჩამისუსუნებია და მე-კი
იმას მიუჯდება. აბა, ჰა, დამნაშავენო წინაშე ბებიისა და მი-
სი კატისა, შეუდექი თქვენ საქმეს! — წარმოთქვა ბოლოს
ბებიაშ რიხით, ცალი ხელი ერთს გაუშვირა ეზოსკენ, სადაც
ბატ-ინდოურ-ქათამი ირეოდა, ცალი ხელი მეორეს მიუთითა
ლიტრაზე და თვითონ-კი დინჯად გასწია ჯარასაკენ.

— სასტიკი სასჯელია! — ამოიოხრა ზანამ.

— მე დამნაშავე არა ვარ! — დაუმატა ჩარგიამ.

— სუს! — შეუტია ბებიამ და ორივენი გაახუძა.
მეტი ილაჯი არ იყო: ზაზამ უავარჯნის ბაკუნით გასწია
ქსოისაგენ, სოლო ჩარგიაძე-კი ლიტრით ხელში — წყაროსაგენ.

*
* *

ჯაბაჲ, ჩემო ჯაბაჲო,
თეთრო მატულის ფარაო,
ზაზამ წინდა დაკარგა,
ქუდი მოიპარაო.

ჯაბაჲ, ჩემო ჯაბაჲო,
ზაზა გაემკზავრაო,
ჩარგიაძე იმას მიჰქუა,
თუძე-კი იუარაო.

ზაზა ქათმებს მოუვლის,
ჯაბაჲ, ჩემო ჯაბაჲო,
ქორს და ძერას უჭეივლებთ:
„არ გაუბტანთ, არაო.“

წვალიც მალე მომივა,
ცივი და ანკარაო,
წინდა-ქუდის დაკარგვამ
ვარგად ჩამიარაო.

ასე, ჩემო ჯაბაჲო,
თეთრო მატულის ფარაო,
ჩვენ საწინდე დავართოთ,
ჩვენთვის ესეც კმარაო!

ატრიალებდა ბებიამ ჯაბას, გადბდიოდა ტიბეირი *) ზუსუ-

*) ტიბეირი — ჯარის წინა ნაწილის სამკაული, კოჭის ძაფის მაგვარი.

ნით და ბებია, დაჭუსუნებდა სუდ თავის სიძღვრას. მაგრამ ისე გაიტაცა ბებია ჯარას სუსუნმა, რომ ვერც-კი შენიშნა, რომ ჩარგამ კარგა ხანი დაიგვიანა და არც ჰანა — თედოს ჭეივლი მოისმოდნა ეხოდან. მხოლოდ, როდესაც მარჯვენა ხელი დაეღალა კინთის*) ტრიალით, მარცხენაც მუხლზე დაუშვა, შეაყენა ჯარა, რომ ცოტა დაესვენა და მაშინ მოაგონდა თავისი განახენი.

— სად არის აქამდე ის ბიჭი, ჰა? მკონი ჯერ ისევ წყაროზე ცუდლუტობს, ის სამაგელი ისა; ან ჰანა — თედოს სმა რატომ არ ისმის?

ჩაიფურჩულა ბებიამ, ნელ-ნელა წამოდგა, გადბერტყა მატელის ბეწვი მუხლებიდან და წაუვიდა კარებისკენ, რომ ეხო-სოვის გადაესუნა.

— ჰაი და ჰაი! მე-კი ვერ გამოვჭიმავდი თუთის ჩრდილში მიღს! ერთი შესედეთ, გეთაყვანეთ, როგორა ხვრინავს და! ადამიანო, რა უყავ ჭეკ-წიწილს, ქათამ-ბატს, — არ გესმის, ადამიანო, მეთქი!

წაავლო ბებიამ ხელი ტეხვის ქედზე თავით მისვენებულ ჰანას და შეანძრია.

— რა, რა უყავ, რის რა რა უყავ... რომელი რა უყავ... წინდა....

— წინდა-კი არა, ჰაჭიჭი არ გინდა; ქათმები კისკისებენ, ადამიანო, მერა ხომ არ მიეტანათ, წიწილა ხომ არ წაიღო?

— კისკისებენ? — წამოჯდა ჰანა თვალების ფშვნეცით; — მე-რე რომ კისკისებენ, რათა კისკისებენ?

— მე-კი ნუ მკითხავ, შენს თავსა ჰკითხე, იმიტომ არ გამოგკლავს, რომ წიწილები ძერას არ მოატაცვინო, მუყაითად იყავ მეთქი?

*) კინთი — პატარა თავიანი ჩხირი, რომელთაც ჯარის ბორბალს ატრიალებენ.

— აკი მუეათადა ვარ, აქედან ფეხი არ მომიცვლია!

— ძრიელ, ძრიელ მუეათად ხარ... ჯუჯუ... ჯუჯუ... ჯუ-
ჯუ... — გასძახა ქათმებს ბებია.

ქათმებმა ნაცნობ ხმაზე შამბებიდან ესოსკენ გამოსწიეს;
მათ თან გამოჰყვა კრუნ-წიწილაც.

მუედგა ბებია წიწილების თვლას. ზანაძაც ეგვარჯენი აა-
ეოლა კაკუნით, მაგრამ, რამდენიც არ გადათვალ-გადმოთვა-
ლეს, მაინც ანგარიშში არ მოდიოდა: ხან მეტი იყო, ხან ნა-
კლები. ბოლოს—როგორც იყო გამოიანგარიშეს, მაგრამ, ვაი
ამ გამოიანგარიშებს! აკლდა და რა აკლდა: ბებიას საეუბრელი
წიწილა, ზირველი კრუნის გამოიანგარიშები.

— უი, უი, უი, შენამც მოგკდომია თავი და მოგტყენია
ეკ საფრენი ფრთები! — დაიკრა ბებია მუხლებზე სელი და
მუეათადა ძერას წვევლა-გრულვა. მაგრამ არც ზანას დაეუბრა
კეთილი. თედო ზანა-კი თავის მხრივ ნუგეშს აძლევდა ბებიას
და ჭიბრდებოდა, რომ უეჭველად მოჰკლავდა თოფით ამ წვე-
ულ ძერას.

— უი, უი, უი! — გაისმოდა ესოდნა ბებიას მოთქმა, — უი,
და ვაი შენს თავსაც, მე არ გასაშვებო შენაა... გააგრძელა
უცებ ბებიამ, ახლა-კი მთლად მოთმინებიდან გამოსულმა, რო-
დესაც დაინახა ესოდნა შემოსული ჩარგია გატყენილი ლიტრით
სელში.

ეს-და მაკლდა, ეს-და მაკლდა: აქ წიწილა წაიღო მე-
რამ, იქ ლიტრა გაუტყენია ჩარგიას; უი, თქვენამც წაუღიხართ
ქორსს და ძერას, ზანაცა და ჩარგიაც!

— რა ვქნა, ბები, ფეხი ამისხლტა წეაროსთან, წავიქე...
მართლულობდა ჩარგია თავს.

— ერთს დაეძინა, მეორეს ფეხი აუხსლტა; უი, თქვენამც
დაეძინებიათ და აღარ გამოგდვიძებიათ! — დასწევდა ბებიამ
ორივენი.

— აკი შეძინა; რისთვის გამაღვიძე, ჭა? განა მე თვითონ ვერ გამოვიღვიძებდი, როცა გამოვიღვიძებდი! — უსაუფედურა თაჟის მხრივ ზანამ ბებიას.

— წყაროსთან ვეებერთელა ქვებიან; ფეხი კინაღამ არ მო-
ვიტეხე! — დაუმატა ჩარგამაც.

— მაშ, თქვენი სიტუვით, ისევ მე ვყოფილვარ დამნაშავე,
ჭა? ვერა, გეთაუვათ: მე თქვენ ველარ გელაზარაკებით, და
აღარც თქვენ გამცეთ ხმა! — გაუწერა ახლა-კი ბებია ორივეს,
ერთი-ორჯელ კიდევ ჩაიზუსუნა, მოიტირა წიწილა, მოიტირა
ლიტრა და გასწია ისევ ჯარასაკენ, საიდანაც ცოტა ხნის
შემდეგ გაისმა კვლავ ჯარას ბზრიალი და ბებიას ზუსუნა:

უი, ჯარავ, ჯარავ,
თეთრო მატელის ფარავ,
ზანა თედო მიღისთვის
ჩრდილში შეეფარავ.

ქათმები ოხრად დარჩენ,
ძერა მიეზარაო,
დამღუპა და წაიღო
წიწილა ზატარაო.

მაგრამ ჩემმა ჩარგამ
ესეც არ მაკმარაო,
წელის ლიტრა გამიტყსა,
განა წარა-მარაო!

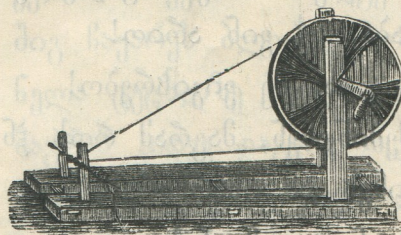
წკრილა და რაკრავა
წითლად გამომწვარაო,
გარძემო ჩუქურთმები
ბლომად დაეყარაო.

წუაროს წეალი მოჭქონდა,
ცვი და ანკარაო,
არც წიწილა, არც ლიტრა,
ამან გამამწარაო..

ჯარატარო *), იბრუნე,
ართი ჩქარა, ჩქარაო,
შენ მაინც მომიღსინე,
უი, ჯარაჲ, ჯარაო!

ტიბუირო, იზუზუნე,
ბანი მითხარ წუნარაო,
შენ მაინც გამახარე,
უი, ჯარაჲ, ჯარაო!

ი. ევლოშვილი.

*) ჯარატარი—წვრილი მავთულია, რაზედაც ძაფს ახვევენ.

ც ე რ მ.

(დასასრული).

როს მოახლოვდნენ — ცერომ უევირბ:
 როგორა ჭებდავთ, საგძალს მწარავთო?
 ეველას შემოგკრეფთ, შემოგაქუხებთ
 და უსუნთქებლივ გადგეულანავთო.
 ტეეში გაიქცნენ. ეველა ფიქრობდა:
 „ნეტა ვინ იყო, ნეტა ვინ იყო?“
 თურმე მათ ცეროც დაჭდევენობდა
 და იქვე ხესთან ატუზულიყო.
 შეძლეო დამშვიდდნენ. სხვა ფიქრს შეუდგნენ:
 მოდით მოვწაროთ გლეხსა სარდო,
 მაგრამ ვინ წავა, ან ვინ გაჭებდავს,
 უოხადი, აბა, აქ ვინ არიო!
 ცერომ იეივლა: მე ვიკისრებო!
 ჯერ კი შემინდნენ, მაგრამ როცა წნასეს,
 ბეჭრი იცინეს და იხარხარეს;
 მაინც გაგსაუნეს.

მივიდა გომთან. შეაღო კარი.
 რაც ძალა ჰქონდა უეიფლა ქურდებს:
 — კაცო, რომელი წამოვიყვანო,
 ურქო, რქიანი თუ ნაცრანო?
 ვეელამ გაიგო ცეროს ძახილი.
 ზატრონიც მიხვდა, რომ მის ბოხელში
 ვიდაცა ქურდი ქეზარულიყო.
 ბევრი ეძება, მაგრამ ვერ ჰპოვა,
 ცერო კუდის ქვეშ შემალულიყო.
 ცერომ ჩუმად გამოჰგვარათ
 დასაკლავად ერთი ხარი;
 გაუკვირდათ, ერთხმად მორთეს
 ალტაცებით მათ ხარხარი.
 ხარი დაჰკლეს, მაგრამ ქურდებს
 ახლა ქვაბი სჭირდებოდათ;
 რაში უნდა მოეხარბათ:
 გული სევდით ევსებოდათ.
 კვლავ გაკზახნეს ცერო კლესთან,
 უვირის: ქვაბმა დამოუარაო;
 და რომელი წამოვიდო—
 სულ დიდი, თუ ზატრანო.
 ეს ზატრონმა გაიგონა,
 სთქვა: სიზმარი მელანდება!
 ცეროს ქვებზე რახრახითა
 ქვაბი მოაქვს, არა სდგება!
 მიეჩაერეს ბლომად სორცი,
 ნელა ცეცხლზე სდუღდებოდა;
 მაგრამ კიდეე დაკვიდონდნენ,
 წვეენსა საწვენე სჭირდებოდა.
 ცერომ უთხრა: მე წავალ,

სხვებმა შიშით ვერ ითავეს;
 სანამ საწვნეს მოიტანდა,
 სორცი სულ მთლად გაათავეს;
 თვითონ გზასა გაეშურნენ,
 ცეროს აღარ დაუცადეს;
 ნახა: სორცი შეეჭამათ,
 თავს დაატედა რისხვა, მესი;
 ქვაბზე იწყო აცოცება,
 მაგრამ მოსხლტა უცბად ფესი.
 თავდაუირა გადმოვარდა,
 წვენიც ტბაში დაცურავდა,
 იმასოდა: მიშველეთო!
 მშველელი-კი არვინ ჭეხავდა.

ამ დროს შელიამ ჩამოირბინა,
 და გადაულაპა წვენიან თვით ცერო;
 ცერო ბუტბუტებს: მაცალე, მეღავ,
 არც მოგასვენო და არც გამდერო.
 იმავე სადამოს მეღა მშიერი
 საქათმისაკენ ეშურებოდა;
 „მოვიდა მეღა“, — ჭევიროდა ცერო
 და თან დიდ სასჯელს ეშუქებოდა.
 მეორე დღესაც ეს დღე უჩვენა:
 აღარ აღხინა, არც დაასვენა.
 მესამე დღესაც სულ არბენინა,
 გლეხებს საფანგში გააბმევინა.
 გასჭრეს მეღია, ნახეს შიკ ცერო,
 და იქ დამსწრენიც ბევრი აცინა.

ა. შანშიაშვილი

ს ი რ ა ქ ლ ე მ ა ს ნ ა ა მ ზ ო ზ ი.

მშენიერი რამ ვიყავი, როცა კაჟ-
ცხიდან გამოვედი: კძელი კისერი და ძაღლი ფეხები, მრგვა-
ლი ტანი, ვეითელი ჯაგარით შემოსილი. მრეულ ვგავდი
ძღარბს; სიგრიტო ტანსე, როგორც ვეფხვს, ებვის ფერი
სოლები მქონდა. მამას მრეულ უეფარდი: სძირად თამა-
შობდა და ცეკვავდა ჩემთან. ჩვენთან ერთად მთელი ჩვენი ჯო-
გი მოჭეუებოდა სოღმე ცეკვა-თამაშს: ვსტოდით, ფესებს ვაბა-
კუნებდით, თავს აქეთ-იქით ვიქნევდით,—სრული ბედნიერები
ვიყავით.

ორი თვის შემდეგ ჯაგარი ჩვენ ტანსე ბუმბულად შეი-
ცვალა და შეუდექით შორეულ მოგსაურობას.

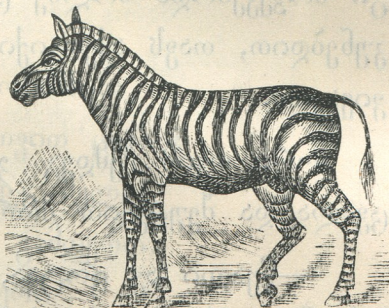
—წვალი აქ ცოტაა, და ისიც უნდობი მწვავე მზის სხივე-
ბის წებლობით ძაღე სრულებით დაშრება; ამიტომ ჩვენ უნდა
მოვძებნოთ წელიანი ადგილი,—გვითხრა მამამ:—თუძე ჩვენ
უდაბნოს შვილები ვართ, მაგრამ უწელოდ ცხოვრება არ შე-
გვიძლია.

გავეძგზავრენით. წინ მიგვიძღოდნენ ჩვენი დედები, უკან
ჩვენ, შვილები, მთელ ჯოგად მივსდევდით; უკან-კი დიდებუ-
ლად მოგვადევდა ჩვენი მამა. მრეულ ლამაზი სირაქლემს იყო
მამა ჩემი. სიმაღლით ერთ სავენს აღემატებოდა, ტანი სრუ-
ლებით შავი ჭქონდა და კუდს თოვლივით თეთრი ფრთები
უმშვენებდა. შორი-ასდღო მოგვადევდა მთელი ჯოგი აფრიკის
გარეულ ჭრელ ცხენებისა. ჩვენსა და ამ ცხენებს შუა დიდი

სანია მტკიცე მეგობრობა. ისინი თითქმის სულ ჩვენ სია-
სლოვეს ცხოვრობენ. რისთვის, იკითხავთ თქვენ, რა არის
საერთო ჩვენ შორის?

აი რა: ჩვენ ძრიელ კარგი მსედველობა გვაქვს, უდაბნო-
ში მტრის მოასლოებას თითქმის შვიდი ვერსის მანძილზე
ვგრძნობთ. როგორც რომ შევნიშნავთ მსუცის და ადამიანის
მოასლოებას, გავრბივართ საშინელი სისწრაფით; ჩვენთან ერ-
თად ცხენებიც კარბიან და ამგვარად გადარჩებიან სოლმე სი-
ფათს. აი ამისთვის არ გეშორდებიან ისინი და უკან გვდევენ.

მე კარგად მახსოვს რა მშვენიერ ქარავანს ჰქაუდა ჩვე-
ნი მკსავრობა უდაბნოში. წინ მიდიოდნენ ნაცრის ფერი ჩვე-
ნი დედები, დედლები, შემდეგ ჩვენ, ვეითლები, შვილები; უკან
მოგვდეჴდა შავი, ასოვანი, მშვენიერი ჩვენი მამა; სულ უკან,
მოშორებით, ჭრელი სებრები. სე-
ვით ლურჯი, ალივით ალგსნებული
ცა, — ქვევით — გასურებული ვეითე-
ლი ქვიშა; შორს, ცის კიდურზე,
მოსჩანს მალაღი ზაღმების გროვა,
რომლებიც თვის მწვერვალებით თი-
თქო ცას ებჯინებიან.

ზებრი.

მიუდიოდით და გსაში ემოვდით დამჭენარ ბალახს. როცა
ზაღმის სე ან ბუჩქი შეგვხდებოდა, ჩვენი დედები მოკლევადნენ
ფურცლებს და ჩვენ დაგვიერიდნენ, ასე რომ არც ჩვენ გვშიო-
და და არც მათ. ხანდისხან მამა შედგებოდა, აძმართებოდა,
დაიწეებდა ჰაერის ენოსვას, აქეთ-იქით ცქერას და, თითქო რა-
ღაცას შეეშინდაო, სწრაფად კარბოდა; ჩვენც და სებრებიც
უკან გამოუდგებოდით. ასე რამდენსამე ვერსს გავირბენდით,
მერმე მამა შედგებოდა და იტეოდა:

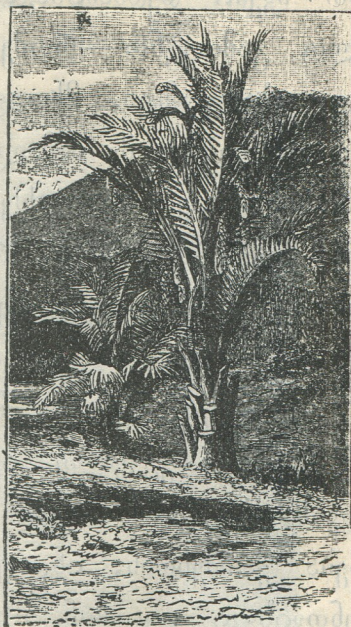
— მადლობა დიერთს, თავი დაჴაღწიეთ.

— ვინ იყო? — ვეკითხებოდით ჩვენ.

— ცის კიდურზე ლომი შეენიშნე. ჩვენ რომ არ გავ-
ქცეულიყავით, საწვალე ხეებზე ჩაუვარდებოდნენ კლანჭებში.
ჩვენ-კი ვერას გვაწებდა, რადგან არ შეუძლია დაგვეწიოს.

ხეებზე მადლობის ნიშნად ეუბნებოდა: საწვალეები
ძრიელ დაიბაღნენ სირბილით და ასლა ჩვენთან ისვენებდნენ.

ერთი კვირის მკსავრობის შემ-
დეგ მივედით წელიან ადგილზე. აქ
პატარა მდინარეები ბლომად იყო.
მშვენიერი ანკარა წვალე მხის სხი-
ვებზე ბრწყინავდა. ირგვლივ ისევ
უდაბნო იყო, უსიცოცხლო, უვითე-
ლი; საცოდავი, ჩაუვითლებული ბა-
ლახი ამკობდა მდინარეების მიღა-
მოებს. ჩვენ, სირაქლემები, ცოტათი
ვკმაყოფილდებით: საჭმელი ბევრი
არ გვინდა, უდაბნო ჩვენთვის ძრი-
ელ საჭიროა, რადგან მეტად მში-
შარა ცხოველები ვართ. შიშით და-
ვისოცებოდით, ცოცხალი არსებანი
სშირად რომ გვხვდებოდნენ წინ.

პალმა.

— აბა, რამდენიც გინდათ, იმდენი სვით წვალე, — გვითხ-
რა ძამამ; — ხედავთ, აქ რამდენი წვალეა?

ვეელანი დავეწაფეთ ანკარა ცივ წვალს, თითქმის მთელი
საათი ვსვამდით. ვველაფერი დაგვავიწედა, გარდა ამ სიამოფ-
ნებისა. ამ დროს რომ ადამიანი მოსულიყო, ბევრი ჩვენგანი
ცოცხლად ჩაუვარდებოდა სეღში.

— სვით, ძაგრამ ფრთხილად იყავით, — გვითხრა ძამამ:
მრავალი სირაქლემა წელის სმის დროს დადუნულა! ჩვენი
ხე-ჩვეულება კარგად აქვს შესწავლილი ადამიანს, და ამიტომ

წელის ახლოს გვდარჯობს, რომ აქ ჩავვიდეთ სელში.—ამ სიტუაციის შემდეგ მან მიიხედ-მოიხედა და ენოსვა დაიწყო.

ამ ახალ ადგილზე ერთი წელიწადი დავრჩით. სებრებიც ჩვენთან დაბინავდნენ. წლის დამლევს ვინც ახალგაზრდები ვიყავით — დავისარდენით, ისე რომ ადვილად ვუღარ გაგვარჩევდით ჩვენი დედმამისაგან, მხოლოდ გამოცდილ თვალს შეეძლო გამოეცნო — რომელი ჩვენგანი იყო ბებერი და რომელი ახალგაზრდა. მხოლოდ ახლა შევნიძნე განსხვავება დედალ-მამლებში. მე მამალი ვიყავი და მთელი ჩემი სსეული შესოსილი იყო შავი შშვენური ბუბუღით; დედლები-კი ნაცრის ფერები იყვნენ. როცა დავთვალებთ, აღმოჩნდა, რომ თითო მამალზე ექვსი დედალი იყო.

— ეოველთვის ეგრეა? — შევეკითხე მამას.

— ეგრეა, შვილო, მომიგო მამამ: ჩვენ ამ მხრით შინაურ ქათმებსა ვგეჟართ. იქ ადამიანი თვითონ ჰკლავს მეტ მამლებს, ასე რომ მთელ საქათმეში მხოლოდ ერთი მამალი რჩება ქათმებთან; ინდაურებთანაც ერთი მამალი ინდაური. ჩვენთვის-კი თვითონ ბუნება ზრუნავს: სირაქლეებში მეტი დედლები იჩეკებიან, ვიდრე მამლები.

მამამ მიტეო სელი ბუდის კეთებას: თავისი მძლავრი ფეხებით გაქეპა ქვიშა, გააკეთა მოდიდო ორმო, ირგვლივ ქვის მისავე კედლით შემოხლუდა. იმ ბუდეში ეველა მისმა დედლებმა რიგ-რიგად ჩადეს კვერცხები; თვითეულმა დასდო ექვს-ექვსი კვერცხი. კვერცხები ისე დიდები იყვნენ, რომ თითოში ადვილად მოთავსდებოდა 25—30 ქათმის კვერცხი. ნაჭუჭი კვერცხებისა თეთრი, მრეელ სქელი და სორკლიანი იყო. როცა ეველა დედლებმა მოათავეს კვერცხების დება, კვერცხებს მამა ჩემი დაჯდა. სასაცილო შესახედავი რამ იყო კვერცხებსზე მჯდომარე მამა ჩემი. ის შეიკუმშა ბურთივით, ბუბუღი აიჩეხა: რომ შეეკესდათ, სირაქლემას სრულებით არ გაჟდა: მრი-

ელ წაგავდა მზისაგან დამწვარ ბუჩქს; კრძელი კისერი ქვიშაზე გაერთხო, ასე გეგონებოდათ, იმ მზისგან დამწვარ ბუჩქიდან გამოძვრალა უსარ-მასარი გველი, და ვაი მისი ბრალი, ვინც გაბედავს მის ასლო მისულასო. მართლაც როცა ჩვენი წენარი თანამგზავნი, სებრები, გაივლიდნენ მის ახლოს, მამა ჩემი თავს კანძრევდა, გველივით დაიწეებდა სისინს და სებრები შეშინებული უკანვე კარბოდნენ.

ჩვენც არ ვშორდებოდით მამას, მის შორი-ახლოს ვიჯავით, ვმოვდით ბალახს და სძირად ვბანაობდით. ეველანი ჩავეშვებოდით წყალში, მხოლოდ ჰატარა თავი გვიჩანდა წელის სეჯით.

ერთხელ, როცა ასეთ განცხრომაში ვიჯავით, მამამ ვაღარ მოითმინა სულ გაუნძრევლად ჯდომა, წამოხტა ბუდიდგან და დაიძახა:— მომბესრდა ამდენი ჯდომა! ცოტა უნდა გაჟისეირნო.— სთქვა და გადააყარა გასურებული ქვიშა კვერცხებს.

— რად შვრება ეგრე?— დაჟეკითხე დედას.

— იმიოჟის, შვილო, რომ ფეხები დაუწელულდა დიდხანს ჯდომით: უნდა ცოტა გაიარ-გამოიაროს, და ამ დროს

რომ კვერცხები არ გაცივდეს—ცხელი ქვიშა გადააუარა.

მამამ გაირბინ-გამოირბინა, იბანავა წყალში, გაითამაშა ჩვენთან და საღამოს ისევ გადაქექა ქვიშა და დააჯდა კვერცხებს. რაც უფრო დრო მიდიოდა, მამას მოთმინება ეკარგებოდა; ბოლოს კელარ გასძლო და სულ მოძორდა კვერცხებს.

— მომბესრდა ამდენი ჯდომა, — უთხრა თავის დედლებს, — მოთელი ექვსი კვირა ვსივარ, ახლა თქვენ რიგ-რიგად დააჯექით თითო დღე და მეტი აღარ მოუნდება.

მართლაც ეველა დედლებმა, ასრულეს მისი ნათქვამი და რიგ-რიგად ისხდნენ კვერცხებზე თითო დღე და ღამე. დედაჩემის მორიგეობის დროს გამოიჩვენა ჰატარა სირაქლეები.

სირაქლეები თავის სისჯარულს ცეკვა-თამაშით გამოხატავენ ხოლმე, და ჩვენც ბევრი ვიტყუნეთ; მამაც დიდად კმაყოფილი იყო, რომ იმის ოჯახში გაიზარდა.

ამ დროს როცა ჩვენ ვმსიარულობდით, საშინაო ამბავი მოხდა. უეცრად სებრებმა სვისვინი მორთეს. ცის კიდურზე გამოჩნდნენ მხედრები: საშინელი სისწრაფით ზირდანირ ჩვენკენ მოქროდნენ. ეჭვი არ იყო, რომ ჩვენ შეგვნიშნეს და განიზრახეს ჩვენი დატყვევება. დედაჩემი უკანასკნელ კვერცხზე იჯდა. ჩვენ ისე დავრეტიანდით შიშით, რომ ადგილიდან არც ერთი არ დავიძარით.

— თავს უშველეთ! გაიქცით რაც ძალი და ღონე გაქვთ! ჩქარა! გვითხრა მამამ.

— შენ? — ვკითხე მე.

— მე აქ დავრჩები და ვეცდები ბუდე დავიცვა მტრისაგან.

ჩვენ გავექანდით. ცოტა ხანს შემდეგ უკან მოვიხედე, დავინახე, რომ მამაჩემი ამხუად იდგა და იუარავდა დედაჩემს და ჰატარა წიწილებს. მამას ირგვლივ ჰკვირავდნენ სებრები იდგნენ და უკანა ფეხებით იკერებდნენ მონადირეებს, არ უშვებდნენ სირაქლეებისკენ.

ამ დროს ორმა მონადირემ მოძვრა თვალი და ჩემკენ გამოქანდნენ. ძრიელ შემეშინდა: ვიცოდი კარგი არაფერი ძელოდა და გავეურცხლე. ჩემი ძაღალი ფეხები მიწას ოდნავ ესებოდა: მივრბოდი, ორ—სამ საუენსე ვსტებოდი. ჩემი მდეურები მშვენიერ ცხენებსე ისხდნენ. ბოლოს ძრიელ დავიქანცე, მოვიკრიფე უკანასკნელი ძაღ-ლონე, მოვირბინე ძაღალ ზაღმასთან, ამოვეფარე ხეს, დავსუტე თვალები: აღარ მინდოდა დამენახა ჩემი სასისღარი მდეურები.

— სულელო ფრინველო! შენ გკონია: თუ თავი დამალული გაქვს, შენი ვაებერთელა ტანიც დაიძალება ამ ხის წვრილ დეროს უკან? — მოძესმა მონადირეს ხმა.

— რა მშვენიერი მამალია! — სთქვეს იმათ: — აი ამისთანაა ჩვენთვის საჭირო.

შემდეგ შემიბოროკეს მაგრად ფეხები, როგორც ცხენებს უძვრებიან, ცხვირის ნესტოებშიც გამიფარეს თოკი და წამიუვანეს. ჩვენ, სირაქლეძები, წენარი ცხოველები ვართ: ადვილად ვემორჩილებით ბუდს და მეც უხსუბრად უკან მივდევდი.

ორი დღე და ღამე ვიარეთ, სამინლად მწუროდა, მაგრამ ჩემთვის არავინ ზრუნავდა. ერთმა ცხენმა მერა წიხლი და დამაკოჭლა. ჩვენ ხომ ორი თითის მეტი არ გვაქვს ფეხზე. ფეხი მტკიოდა და ძლივს მივეხეტებოდი. მეორე დღეს მივედით რაღაც სოფელში: იქ ქუჩებსე და ცალკე შემოღობილ ეზოებში არსეინად დასეიწრობდნ მთელი ჯოგი სირაქლეძებისა ისინი ცნობის მოუვარეობით შემომცქეროდნენ; ზოგმა, დამინახა თუ არა, თანავგრძნობით თავი გააქნია.

— აა! შენც აქ მოხვედი! — მეუბნებოდნენ სოგიერთები და თავისთან შეძახოდნენ, მიწვევდნენ.

— აქ მოდი ჩვენთან! ითხოვე, რომ ჩვენთან დაგაბინაონ! ჩვენ ძრიელ კარგ ზირობებსე ვართ!

მე ძრიელ გაძიკვირდა. რას ნიშნავდა ამდენ სირაქლეძის აქ ყოფნა? როცა ერთ ეზოში დამაბინავეს, მაშინვე დავეკიოსე მეზობელს:

— რა ამბავია, ამდენ სირაქლეძს რად მოგიყვრიათ თავი?

— ჩვენ ჟეელანი მოშინაურებულნი ვართ, — მომიგო მან, — ბევრი ჩვენგანი აქვე გამოჩეკილა! შენ-კი ველური ხარ, მშვენიერი ფრთები გაქვს და სწორედ იმისთვის დაგიჭირა ადამიანმა.

მალე, ძრიელ მალე შევეჩვიე აქაურობას; ჩემი საყვარელი უდაბნო-კი მენატრებოდა, — მენატრებოდნენ ჩემი საყვარელი მშობლები და ნათესავები, მაგრამ ცხოვრება მაინც კარგი მქონდა: უკეთესი სანატრელიც არ იყო.

წელიწადში ოთხჯერ გვზარსავდნენ. ბოლოსა და ფრთებს გვჭრიდნენ, ფროსილად ალაგებდნენ ყუთებში და გზავნიდნენ სადღაც შორს.

— რად უნდათ იმათ ჩვენი ფრთები? — ვიკითხე მე ეროსელ.

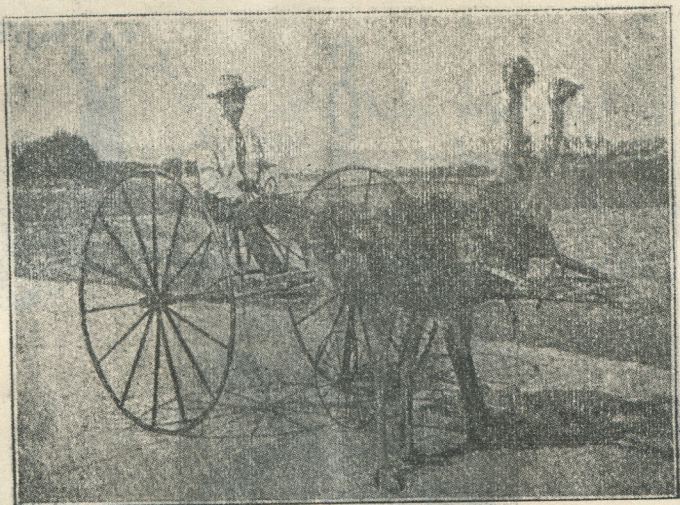
— რად უნდათ? ნუ თუ არ იცი? — გაძიკვირვა ამხანაგმა.

— განა არ იცი, რომ სწორედ ამ ფრთებისთვის გვიჭე-

რენ და გვატევევენ? ქალებს ძრიელ მოსწონთ ჩვენი ფრთები. იმით იმეობენ ქედებს.

ძრიელ დამაღონა ამ ამბავმა. — რა უგულობაა ადამიანისა, რომ თავის ფუფუნების გულისთვის გვატევევენ, — გავივიფიქრე მე; მაგრამ რას გავხდებოდი? დავუძორხილე ჩემ სვედრს.

მიდიოდა დღეები, თვეები, წლები. მოხუცებაში შევედი. ღამასი ფრთები აღარ შეონდა. ასლა სრულებით აღარ ამოდიოდა ახალი ფრთები, — ისე რომ ადამიანის თვალში ფასი დამეკარგა. შემდეგ ადამიანმა სხვანაირად გამოძიენა: შემაბეს ურემში და მაზიდუინებდნენ ხან წებლს, ხან შეძას, ხან აგურს; ლაგამი ცხვირის ნესტოებში გამიფარა, თვითონ სშირად შემაჯდებოდა და მაჭენებდა; მეც ვხარობდი, ფეხებს ვაფარჯიშებდი იმდენი ხნის ტევეობის შემდეგ. როცა ისე მოვხუცდი, რომ აღარც ტვირთის სიდვა შემიძლო, გამეიდეს საშეცოში. დიდხანს მატარეს ერთი ადგილიდან მეორეში და აი ასლა აქა ვარ.

აქ ძრიელ მოწეწილი ვარ, მცირეა, სულ მუდამ ფეხები მე-

ეინება. სძირად თავს ფრთის ქვეშ ჩაუვოვ სოლმე, მინდა დავიძინო, დავივიწყო ეს ჩემი უბედური ცხოვრება, მაგრამ მსეცების სასარგელი ღრიალი არ მაძლევს მოსვენებას: მილი მეკარგება... როდესაც ჩამეძინება, სულ მესიზმრება ჩემი საყვარელი ცხელი აფრიკის უდაბნო, ჩემი ძვირფასი მშობლები, ბრწყინვალე ლურჯი ცა და მსიარული ჭრელი ზებრები.

ნეტავი სად არიან ახლა ეველანი?

რტა ნაკაშიძე.

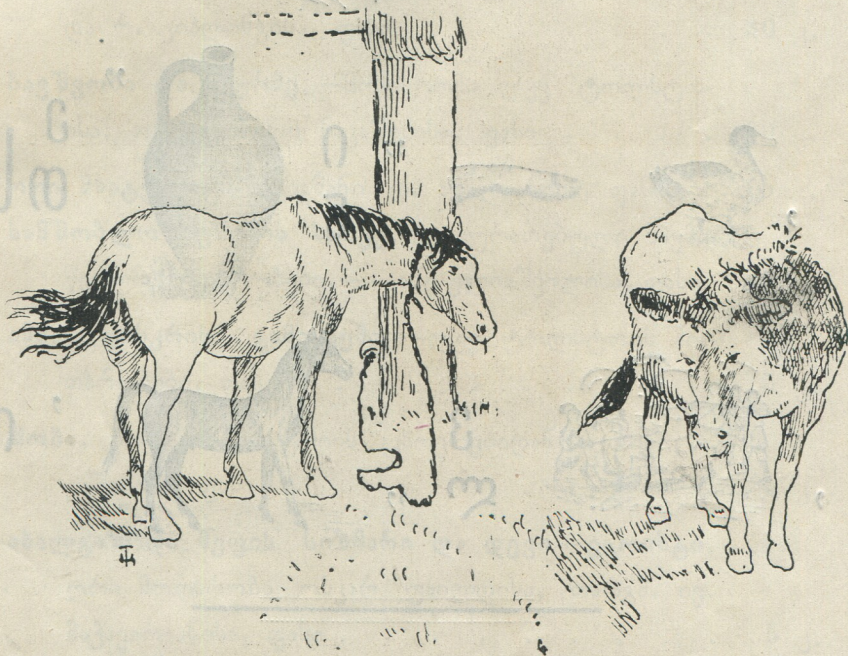

უბუჩარი ნიშანი.

(ხუმრობა).

გზასე მიდიოდნენ ცხენი და ვირი, უცბად ტეიდან გამოვარდა კურდღელი და, რომ დაინახა ვირი და ცხენი, ისევ ტეეში შევარდა.

— ვინ არის ეგ? ჰკითხა — ცხენმა.

— არ ვიცი, მაგრამ რამდენჯერმე-კი შემხვედრია. — უნახუნა ვირმა: — ეტყობა-კი, რომ ჰკვირნი უნდა იქოს.

— ძალიან შეტუობა გცოდნია! — გაუპირობა ცხენს. ეგრე უცბად როგორ შეატყუე, რომ ჭკვიანია?

— ძალიან ადვილად, უურბესე. იმასაც გრძელი უურბები აქვს.

რ ე ბ უ ს ი.

თანხმობის

ნიშანი.

ი
თ

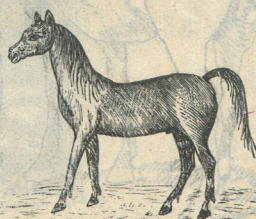
ი
ნ

ე
თს

პ
ლ

ო

მე-16 №-ში მოთავსებულ გამოცანების და რეზულტატის აღსანიშნავად:

გამოცანები: 1. ნიუვი. 2. წისქვილი.

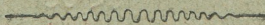
რეზულტატი: მძინარეს გველიც არ უკებნსო.

„ნაკადული“-ს რედაქციაში

და

წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში იყიდება
შემდეგი წიგნები:

- 1) ზღაპრები ვილჰელმ და იაკობ გრიმისა.—ფასი . . 30 კ.
- 2) ტომის თავგადასავალი,—თხზ. მარკ ტვენისა, ფასი . 50 კ.
- 3) რას გვიამბობს ოთახი,—თხზ. ავენარიუსისა, ფასი . 20 კ.
- 4) დასურათებული ასაწყობი ანბანი,—ფასი . . 1 მ.—კ.
- 5) სკრუჯი და მარლი, —საშობაო მოთხრობა, ჩარლზ
დიკენსისა, თარგმანი ნინო ნაკაშიძისა, ფასი . 25 კ.
- 6) დასურათებული საყმაწვილო მოთხრობები ჰ. ჯ. ან-
დერსენისა, ერ. სეტ. ტომპსონისა, გ. ინსაინისა
და რ. კიბლინგისა, ფასი 30 კ.
- 7) ბავშვობა და სიყრმე,—მოთხრობა ლევ ტოლსტო-
ისა, თარგმ. ნინო ნაკაშიძისა, ფასი 60 კ.
- 8) ორი მხატვარი,—თარგმანი დ. ავალიანისა, ფასი . 15 კ.
- 9) სამშობლო ბუნების სარკე, დასურათებული საყმა-
წვილო მოთხრობები;—ივანე ელიაშვილისა, ფასი. 30 კ.
- 10) ამხ. „ცისკრის“ გამოცემა,—ლევ ტოლსტოის მო-
თხრობები, ფასი 5 კ.
- 11) შობა, მოთხრობა გურიის ცხოვრებიდან, — ნინო ნა-
კაშიძისა, ფასი 5 კ.
- 12) ახალგაზრდა მეფის სიზმარი და დევი—ეგოისტი,
ორი მოთხრობა ოსკარ უაილდისა, თარგმ. ივ.
მაჭავარიანისა, ფასი 5 კ.

1912 წ. მიიღება ხელის მოწერა.

დასურათებულ საემსწვილო ჟურნალ

„ნაკადული“-ზე

◆ წელიწადი მერვე ◆

ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ არ-
ჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით; მონაწილე-
ობას ღებულობენ ჩვენი ცნობილი მწერლები და პედაგოგები.

ქლიურად ხელის მომწერლებს შეეცმათ:

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12** წიგნი „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

საჩუქრად მიეცემათ წლიურ ხელის მომწერლებს

◆ დასურათებული 120-ზე მეტი ორიგინალური იგავ-
არაკი ალ. მირიანაშვილისა: ◆

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მ. ნა-
ხევარ წლით—3 მან., ცალკ-ცალკე მცირე წლოვანთათვის
24 წიგნი—3 მან., მოზრდილთათვის **12 წიგნი—3 მან.**
ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ჟურნალი „ნაკადული“ მცირე წლოვან. და მოზრდილ.
1910 წ. ნება დართულია კავკასიის ოლქის სამოსწავლო
მზრუნველისაგან ქართულ სკოლებში სახმარებლად.

ხელის მოწერა შეიძლება **ტფილისში**—„ნაკადულის“ რედაქცია-
ში, ზეზაძეშვილის სახ., გოდფრის. მრ. № 8. Редакция „На-
кадули“, Головинский пр., № 8, და წერა-კითხვის საზოგადო-
ებას წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა. **ქუთაისში**—ისიდორე კვიტა-
რიძესთან, თ. მთავარიშვილთან და მარიამ უახუხიაშვილთან. **სამტრედი-
აში**—ივანე გლადკოვთან. **ფოთში**—თეოდორე კანდელაკთან. **ბათუმ-
ში**—კნ. სოფიო ნაკაშიძესთან და ტროფიმ ინასარიძესთან. **დ. ხონ-
ში**—ევატკრისე ვასილის ასულ ბასტაძესთან. **ოზურგეთში** და **ლან-
ჩხუთში**—ლეო იშხანესთან. **თელავში**—ვახო შატაშვილთან. **ახალ-
ციხეში**—გახისტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში**—ვასილ ახუგედიან-
თან და ივანე ელიაშვილთან. **გორში**—ნიკო ღომეშურთან და ქეთევან
ჯავახიშვილთან. **სოხუმში**—კნ. მარიამ ანჩაბაძესთან. **კიათურა-
ში**—ივანე გამეღაურთან. **განჯაში**—ბ. ამბოქაძესთან. **ერევან-
ში**—კ. ოდიშარიასთან. **სიღნაღში**—ნ. ანუტეღაშვილთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

გამომცემელი თავ. პავლე იოსებისძე თუმანიშვილი.